

Petentius in fine libr. 3. cum respondit plura indicia simul iungi ad plenè probandum. Idem scripserunt Angel. in l. non est verifimile, in fine. ff. quod metus causa. Aret. in conf. 62. col. 2. in fine. Rom. in consil. 54. in fin. Io. de Anan. consil. 47. col. 1. Barbat. in rubr. ext. de probat. col. 4. ver. quod probatur. & in ca. vlt. de successi. ab intest. Calcan. in consil. 76. col. 1. Soc. Sen. in consil. 89. nu. 2. lib. 1. Curt. Sen. in l. admonendi, num. 201. in fin. ff. de iureiur. & Crauet. in consil. 73. n. 19. & clarè in consil. 158. nu. 1. Visus tamen esse Craue. in d. consil. 73. nu. 9. Joqui de præsumptione iuris, de qua dubitandum non esset, vt supra admonui. Horum interpreti asseritio comprobatur doctrina Butrij & Calderini in ca. veniens, il. 1. de testib. ac Oldradi, & Nicolai de Neapol. in l. 2. ff. de excusa. tut. quos recenset Iaf. in repet. l. admonendi. nu. 213. vers. alia & tertia. ff. de iureiur. Cum dixerunt, præsumptiones facilius simul iungi quam probationes, de quibus quidam probationibus simul iungendis dicimus infra in sequenti questione. Ea est huius sententia ratio, quod omnes hæc præsumptiones ad eundem finem tendunt, népe vt iudex, ad rei cognitionem, & fidem adhibeat iuxta l. quinquaginta. ff. de probat. ad quem sane finem est probatio plena, & perfecta simul, ergo debent iungi præsumptiones plures.

Secundus est casus, cum agitur de causa civili ardua seu magni ponderis, vt puta de toto alicuius patrimonio. Nam tunc hæc præsumptiones non coniunguntur. Ita sensit Bald. in l. vlt. n. 8. vers. quedam est probatio. C. de probat. & in c. veniens, num. 7. extra de testibus, & apertius docuit Caccial. in l. admonendi, num. 207. ff. de iureiur. Hinc dicimus, qd in causa matrimoniali, cum agitur de illius separatione, duæ præsumptiones, vel plures non coniunguntur ad faciendam plenam probationem, ita respondit Alexand. in consil. 143. nu. 4. libr. 2. quem secuti sunt Dec. in consil. 133. num. 3. & in consil. 310. col. 1. & Gratus in consil. 38. nu. 2. lib. 2. cum dicitur, in causa dissolutionis matrimonij, non coniungi probationem ex vno teste cum fama, quæ duæ præsumptiones sunt. Cum verò agitur de matrimonij confirmatione, & validitate, plures præsumptiones connecti possunt ad constituendum plenam probationem, ita respondit Barb. in consil. 6. col. 1. lib. 1. Ita pariter dicimus plures præsumptiones posse coniungi ad probandum aliquem esse filium, vt scripsi lib. 2. de arbit. iudicium, casu 89. num. 65. Quæ sane plures præsumptiones non possent coniungi ad probandum quem non esse filium. Ea est huius casus ratio, qd quod causa civilis ardua criminali æquiparatur, ob præiudicij grauitatem, vt probat tex. in §. item propter litem. in inst. de excus. tuto. & ibidem Doct.

Tertius est casus, cum agitur de causa criminali, vt tamen solum accusatus inquiratur, vel vt questionibus subiiciatur. Hoc sanè casu præsumptiones simul iunguntur. Ita de inquisitione docuit Fel. in cap. veniens, il. 1. n. 15. de testib. Et quod locus sit torturæ, questionibusque scripserunt Alex. consil. 63. in fil. 1. & in consil. 41. lib. 2. Fr. Brun. in tract. de indicijs, & tortura, col. 2. Soc. Sen. in consil. 54. col. 1. 3. Capol. in consil. 32. n. 16. in criminal. & Gramm. in consil. 3. n. 6. in criminalib.

Quartus est casus, cum agitur de causa criminali, vt delinquens puniatur. Hoc in casu regulariter duæ præsumptiones non coniunguntur ad constituendum plenam probationem. Ita docuit Bal. in d. l. si quis ex argentarijs. §. 1. nu. 4. ff. de eden. quo loci scripsit, quod in his causis non sufficit vnus testis de veritate, & duo de fama, sed etiam duo alij requiruntur de indicio. Ita etiam ipse Bald. in l. 3. §. eiu'dem. ff. de testib. idem visus est sentire, cum dixit famam in his non facere probationem simplicem, & cum altera non coniungi, idem respondit Oldrad. in consil. 193. nu. 2. Quæ sanè traditio comprobari potest ex his, quæ dicimus questione ab hinc secunda.

Declaratur, vt non procedat hic casus, quando plures præsumptiones concurrunt. Ita sensit ipse Bal. in d. l. si quis ex argentarijs. §. 1. nu. 4. ff. de eden. & clarius Aretin. in c. veniens, il. 1. col. 7. nu. 27. de testib. & in consil. 13. col. 5. num. 9. Caccial. in l. admonendi, nu. 153. & ibi Curt. Sen. nu. 29. ff. de iureiur. Gratus in consil. 58. in fil. 2. Et hoc in casu intelligi, & declarari possunt traditiones eorum, quos recenset Craue. in consil. 73. num. 19. consil. 134. nu. 39. & in consil. 178. nu. 1. nempe Baldi responsum in consil. 364. Quia questio. col. 2. vers. probatio mitiganda. lib. 3. cum dixit, ex concursu præsumptionum præsumptio delictum. Ita etiam declarat Ioan. de Ana. in consil. 49. nu. 3. qui dixit falsi crimen præbari ex pluribus præsumptionibus. Quæ sanè sententia multò magis procedit in illis delictis, quæ difficilis probationis sunt, vt post alios respondit Craue. in locis supra allegatis. Nam tunc semper præsumptiones iunguntur, vt respondit Alexand. in consil. 24. num. 42. lib. 2. In casu tamen huius declarationis non imponitur pena sanguinis, sed sola pecuniaria, vt infra q. 88. explicabimus, cum tractabimus ad quam penam damnati quis possit ex solis præsumptionibus.

Probationes duæ imperfectæ, quæ præsumptionem tantum faciunt, iungi an simul possint, ad constituendam plenam, & perfectam probationem, explicatur diligentè, & exemplis declarat.

SVMMA RIVM.

- 1 Probationes duæ semiplenæ, ad constituendam probationem plenam iunguntur in causa civili non ardua.
- 2 Probationes imperfectas in causis pupillorum simul iungi.
- 3 Confessio vnico teste probata, quando non sufficit, vt duæ probationes coniungantur.
- 4 Teste vno de veritate deponente, & duobus de fama, inferitur semiplena probatio in negotio principali. Idque procedit etiam, quando duo tantum extarent testes, quorum vnus de veritate, & simul etiam de fama deponeret. num. 5.
- 6 Confessiones duæ extra iudicium factæ semiplenè probant, ideoque simul iunctæ perfectam constituunt probationem. Quod quando non procedat declaratur. num. 7.
- 8 Probationes duæ semiplenæ, ad constituendam probationem plenam non coniunguntur, in causa criminali, ad penam sanguinis irrogandam.
- 9 Testis vnus in causis capitalibus, non iungitur cum fama ad constituendam plenam probationem.
- 10 Probationes duæ semiplenæ coniunguntur in causa criminali, quando agitur ad penam pecuniariam.
- 11 Probationes duæ semiplenæ non coniunguntur in causa civili, quæ tam ardua est, vt criminali æquiparetur.

QVÆSTIO XLI.

QVAERO quadagesimo primò, an duæ semiplenæ, seu imperfectæ probationes, quæ verè præsumptiones tantum constituunt, iungi vna possint ad constituendum plenam, & perfectam probationem? Hæc iuris questio tantum differt ab illa, quam secundo ab hinc loco supra explicauimus, quātum differt præsumptio à semiplena probatione, qua de re egimus supra. Ea etiam ratione differt, quod difficilius videntur coniungi plures præsumptiones, vt docuit Butr. in c. veniens, il. 1. col. vlt. de testibus. Quo autem hæc questio apertius à me tractetur, ita aliquot casus distinguo, atque constituo.

Primus est, quando causa est civilis, nò ardua magnæque ponderis. Hoc in casu duæ probationes & semiplenæ coniunguntur ad constituendum plenam probationem. Ita sensit glos. in l. 2. in prin. ff. de excus. tuto. in verbo, legitimis, cum à fortiori censuit, duas præsumptiones connecti hoc in casu posse, vt explicauimus in questione

Ab hinc secunda. Ita etiã gl. in c. veniens, il. 1. in verbo illorum. de testib. cū dixit famam iuncto teste plenè probate. idem sensit Bar. in d. l. 2. in princ. nu. 2. eod. tit. de excus. tut. & in l. admonendi, nu. 48. ff. de iureiur. quo loci Iaf. in repet. nu. 213. ver. quid tenendum, & c. asserit, hæc esse receptam opinionem. Et eo loci in hanc sententiam commemorat Spec. Butrium, Fulgosium, Castrensem Salicetum, Abbatem, & Alexandrum. Et his accedit Imola in consil. 38. nu. 3. in fin. Anch. conf. 276. nu. 4. qui respondit in casibus præsupillarum vt administrata tutelæ, & similibus has imperfectas probationes simul iungi. Idem docuit Alb. in l. instrumenta. in fin. C. de prob. & respondit Alex. in consil. 24. nu. 4. lib. 2.

Exemplum priuatum afferri potest, si extat vnus testis qui de veritate facti attestatur, & duo qui de confessione extraiudiciali eius, qui se mutuo accepisse asseruit testificatur. Ille vnus semiplenè probat, seu præsumptiue, c. ex insinuatione, de proc. & c. vlt. de successi. ab intesta. & ita affirmat Bar. in l. admonendi, nu. 48. ff. de iureiur. quo loci Coraf. nu. 30. alia scribit, & si ipsi dissentiant. Ita etiã duo illi testes attestantes de partis confessione extraiudiciali efficiunt, vt confessio illa semiplenam probationem tantum inducat. ita Bart. in d. l. admonendi, nu. 48. & ibi vberius Caccialupus nu. 181. qui multos casus ad huius rei explanationem, quæ nunc huc non pertinet, distinguit. Hæc igitur duæ præsumptiones, seu duæ semiplenæ probationes iunguntur, & perfectam plenamque probationem faciunt, sicuti scribunt Bar. in d. l. admonendi, nu. 48. & ibidem Caccial. nu. 201. & nu. 216. Cur. Sen. nu. 92. Iaf. in repet. nu. 216. Cur. Iun. nu. 190. Ripa n. 206. Et illis accedunt Castr. in consil. 381. Iudex est. nu. 2. lib. 1. Alex. conf. 143. num. 4. lib. 2. & in consil. 76. nu. 5. lib. 6. Soc. Sen. in consil. 89. nu. 15. vers. sed ad hoc lib. 1. Capola in consil. 3. nu. 10. in ciuilibus. Aff. decisi. 12. in fi. Dec. in c. licet causam, nu. 7. & in c. e. c. causam, nu. 1. de prob. cū ait confessionem vnico teste præbatam non sufficere, vt hæc probationes coniungatur. Quod sanè exemplum intelligitur, quando testis ille, qui de mutuo testimonium tulit, de mutuo te ipsa factio, non aut de sola promissione attestatus est, ita declarat Bal. in l. i. ex cautione, q. 2. C. de non nu. pec. & in l. Publica. §. vlt. ff. de pos. quem secuti sunt Iaf. in rep. d. l. admonendi, nu. 216. Corn. in consil. 13. in fil. 1. in consil. 100. col. 2. lib. 2. & in consil. 153. col. vlt. lib. 4. plura alia, quæ hæc de re scribit Costa in d. l. si ex cautione, quest. 12. hic, quia locus non postulat, non refero.

Secundum exemplum adferri potest, cū vnus testis deponit de veritate, qui quidem (vt dixi) semiplenè, atque ita præsumptiue probat. Et duo testes deponunt de fama. Hæc enim fama & duobus probata, infert in negotio principali semiplenam probationem, vt docuit Caccialupus in l. admonendi, nu. 174. de iureiur. Hæc itaq; duæ semiplenæ probationes, seu præsumptiones, simul iunguntur ad constituendam plenam, & perfectam probationem. Ita gl. in cap. veniens, il. 1. in verbo, illorum. de testibus, & ibi Abb. in cap. 1. in verbo, famam. de appellat. & ibi Bald. & Dec. col. vlt. idem scripserunt Bar. in l. admonendi, nu. 48. & ibidem Salic. nu. 13. & Caccialup. num. 174. Castrenf. in consil. 143. Vito processu, & attestationibus, lib. 2. Card. in consil. 9. in fi. Alex. in consil. 13. col. vlt. nu. 19. lib. 1. & in consil. 24. in fin. lib. 2. Calc. in consil. 8. col. 5. Fel. in c. cum causam, col. vlt. de probat. Ripa in d. l. admonendi, nu. 208. & Boerius sing. 7. Quod sanè exemplum procedit etiam, quando duo tantum extarent testes, quorum vnus deponeret de veritate, ac etiam simul de fama. Alter verò testis solum deponeret de fama. Nam quoad probationem veritatis, extat solum vnus testimonium, quo verò ad famam duo sunt testes. Cum itaque testis ille respectu veritatis semiplenè probeat, & illa etiam fama duorum testimonio confirmata aliam se-

Tertius est casus, quando causa est criminalis, & agitur ad penam pecuniariam. Hoc sanè in casu duæ semiplenæ probationes simul iunguntur ad constituendam plenam probationem. Quam sententiam probauit Hostien. & Ioan. Andreæ, quos securus est Decius in ca. veniens, il. 1. num. 14. col. pen. vers. Et prædicta conclusio. de testibus, & probatur à fortiori ex his, quæ dixi

Miplenam probationem faciunt, facile coniunguntur ad faciendam plenam, & perfectam probationem. Ita egregie docuit Bal. in l. Gallus. §. ille casus, col. 2. vers. & est argumentum. ff. de lib. & posth. & ibidem Soc. Sen. in secundo notab. & Iaf. col. 2. vers. & subd. Idem responderunt Rui. in consil. 46. col. 6. n. 1. r. lib. 4. & in consil. 81. num. 8. lib. 5. Marf. in sing. 585. Paris. in consil. 57. nu. 22. lib. 1. & Soc. Iun. in consil. 99. num. 24. lib. 2. Dissentit tamen ab hac opinione Alex. in d. l. Gallus. §. ille casus, num. 14. de libe. & posth. & in consil. 152. in fil. 3. sed male quidem, & illum secutus est Gramm. dec. 28. n. 4.

Tertium exemplum adferri potest, cum duæ extant confessiones partis extra iudicium. Singula enim (vt diximus supra) semiplenè probant, & ob id simul iungi possunt, vt plenam, & perfectam probationem constituat. Ita Castr. in consil. 92. in fin. & in consil. 381. Iudex in fin. lib. 1. & in consil. 143. Vito processu, & attestationibus, nu. 3. lib. 2. Aret. in consil. 65. col. 2. vers. 2. quod Alex. in consil. 53. col. vlt. n. 1. lib. 1. Curt. Sen. in l. admonendi, num. 193. de iureiur. Dec. in consil. 650. nu. 10. Curt. Iun. in consil. 168. nu. 23. Paris. in consil. 57. col. pen. lib. 1. & Crauet. in tract. de antiqu. temp. quarta parte principali, in 3. part. n. 18. qui nu. 25. post Alex. in consil. 180. col. 2. vers. rursum posito. lib. 2. declarat, non præcedere quando duo testes deponeret de duabus confessionibus factis parte absente diuersis in locis, & diuersis temporibus. Hoc autem in primo casu ita exemplis explicato dicendum est probationem hæc ita factam esse veram, & propriam probationem, sicuti, & diximus superiore questione ne in casu vlt. esse illam, quæ ex duabus præsumptionibus constituitur.

Secundus est casus huius questionis, quando causa est criminalis, & agitur ad penam sanguinis, hoc sanè in casu & duæ probationes semiplenæ non coniunguntur ad faciendam plenam probationem. ita glos. in c. veniens, il. 1. in verbo, illorum. de testibus. Gandinus in tracta. de maleficijs. sub rubr. de præsumptionibus, & indicijs indubitatis, ex quibus condemnatio possit sequi. col. 2. vers. primò, quia Baldus in l. si quis ex argentarijs. §. 1. ff. de eden. & in l. 3. §. 2. ff. de testibus. Caccialupus in l. admonendi, nu. 297. ff. de iureiur. & ibidem Iaf. in repet. n. 213. Dec. in c. cum causam, col. vlt. vers. 2. limitatur. de probat. Gratus in consil. 47. & in consil. 50. nu. 18. libro. 2. Marfilus in consil. 100. n. 48. in Practica criminali. §. expedita, num. 77. Paris. in consil. 152. col. 5. num. 24. & in consil. 169. nu. 43. libr. 4. Quibus constat, hanc esse magis receptam opinionem, etsi ab ea dissentiant gl. in ca. dicecisi. de vsuris. Bart. in l. 1. §. idem Cornelio, num. 3. ff. de quest. Alexan. consil. 24. nu. 41. lib. 2. Ita quoque videmus quod in his causis capitalibus, vnus testis non iungitur cum fama ad constituendam plenam probationem, vt scribunt Butrius, Imo. & Fel. in d. cap. veniens, il. 1. de testibus. & ibidem Dec. col. penult. vers. scilicet. secunda conclusio. Alex. in consil. 143. num. 4. lib. 2. Iaf. in consil. 167. col. vlt. lib. 4. Decius in consil. 133. num. 3. in consil. 310. nu. 1. & in consil. 429. num. 9. & Marfil. in d. l. de minore. §. plurimum, num. 88. ff. de questio. Quibus declaratur traditio Francisci Brunij in tract. de indicijs, & tortura parte prima, quest. 4. num. 3. Cum dixit hæc indicia posse simul coniungi ad faciendam plenam probationem, intelligi inquam debet, ad condemnandum ad penam pecuniariam, vt in casu sequenti, non autè quoad penam corporalem.

Tertius est casus, quando causa est criminalis, & agitur ad penam pecuniariam. Hoc sanè in casu duæ semiplenæ probationes simul iunguntur ad constituendam plenam probationem. Quam sententiam probauit Hostien. & Ioan. Andreæ, quos securus est Decius in ca. veniens, il. 1. num. 14. col. pen. vers. Et prædicta conclusio. de testibus, & probatur à fortiori ex his, quæ dixi

